

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ МЕДИЧНИХ СКОРОЧЕНЬ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Статья посвящена исследованию способов перевода англоязычных сокращений в инструкциях медицинских препаратов на украинский язык. Представлена номенклатура сокращений, которая чаще всего встречается в медицинских инструкциях. Рассмотрены основные тенденции перевода акронимов на украинский язык. Определены преимущества и недостатки использования транслитерации, заимствования и создания адекватной аббревиатуры из украинских терминов.

Ключевые слова: аббревиатура, медицинские инструкции, акроним, усечение, апокопа, транслитерация, эллипсис.

The article is dedicated to the examination of translation techniques of English reductions in pharmaceutic instruction leaflets into Ukrainian. The nomenclature of the abbreviations that are commonly encountered in pharmaceutic instruction leaflets were submitted. Main ways of acronyms' translation are considered. The advantages and disadvantages of transliteration, loanwords used in Ukrainian and the ways of creating appropriate abbreviation are described.

Key words: abbreviation, drugs instructions, acronym, truncate, apocope, transliteration, ellipsis.

Питання сприйняття реципієнтом англійської медичної аббревіатури стає все більш актуальним у зв'язку з особливою схильністю англійської мови до компресії, економії мовних засобів, спрощенню граматичних конструкцій [1: 152]. В англійській мові наявна розвинена система правил для створення аббревіації й широкі перспективи для подальшого розповсюдження скорочень в медичних текстах. З одного боку, існують нескінченні можливості для створення все нових аббревіатур в англійській мові, їх якнайшвидшої адаптації в системі англійської та української мов, з іншого боку, наявні певні складності, пов'язані із протиріччями і недосконалістю цих мовних систем. Одним з цих явищ є довгі складні назви, характер-

ні для багатьох медичних станів та ліків. Наприклад, dopamine ← dihydroxyphenylethylamine — “допамін” (назва гормона), scoline ← succinylcholine “сукцинилхолін” (мускульний релаксант) → сколін, COPD ← chronic obstructive pulmonary disease “хронічна обструктивна легенева хвороба” → ХОЗЛ, SARS ← severe acute respiratory syndrome “тяжкий гострий респіраторний синдром” → ТГРС. [2: 448]

Дослідження засобів і особливостей формування аббревіатур у медичному дискурсі мають велику практичну цінність і для лінгвістів, і для медиків-практиків. В Україні проблему становлення і розвитку медичної лексики відображено в працях В. Німчука, І. Чепіги, В. Педриєнко.

Певні проблеми перекладу англійських аббревіатур на українську мову, що існують сьогодні в практиці перекладачів, привертають увагу дослідників-філологів. В першу чергу це пов'язано з тим, що точність і однозначність аббревіатури важлива в будь-якій галузі науки; але в медицині дана проблема представляється буквально життєво важливою, тому що, на жаль, часті випадки нанесення шкоди пацієнтові, аж до загибелі, у результаті невірної перекладу медичної аббревіатури [1: 153].

В сучасній англійській мові спостерігається тенденція до скорочення будь-якого терміна [1: 152]. Українська мова значно відстає в кількісному відношенні аббревіатур [3: 58]: “Те, що називається терміном в українській мові, в англійській мові перетворюється в аббревіатуру”. Наприклад, “ліва нирка” → LK (left kidney); “права нирка” → RK (right kidney); “рідкий азот” → LN (liquid nitrogen) [4: 61].

Слід виділити, що більш повільні темпи створення та адаптації аббревіації в українській мові мають свої переваги: виникає менше труднощів у сприйнятті медичної інформації, а при перекладі з'являється більше шансів донести адекватну інформацію до реципієнта.

У даній статті розглянуті особливості перекладу деяких видів англійських скорочень, які найчастіше зустрічаються в медичних інструкціях, на українську мову. Поділ аббревіатур на види є певною мірою умовним, тому що аббревіатура — явище багатогранне і неоднозначне.

Загальноприйнятим в мовознавчій літературі є поділ аббревіатур на три великі групи: **графічні, лексичні й синтаксичні** [5: 227]. При цьому, **графічні** скорочення застосовують тільки на письмі, а в усній мові вживають повні варіанти.: R/R — respiratory rate “частота дихання” — ЧД; у. о. — years old “років” — р., с/о — complaining of “скарги на”;

wt. — *weight*. [6: 112] Проблематиці перекладу англomовних скорочень українською мовою присвячені наукові публікації таких авторів: Карабан В. І. [2], Корунець І. В., Флорін С. В.

Серед **графічних** аббревіатур в англійській мові розрізняють стандартні й широко відомі, але функціонально обмежені рамками напівофіційної медичної документації, наприклад: *T. S. T. H. (too sick to send home)* — “не повністю видужалий для відправлення зі стаціонару додому”; *H. B. D. (has been drinking)* — “хворий алкоголізмом”; *G. O. N. (God only knows)* — “тільки Богові відомо” [6: 112].

Варто зазначити, що найстаріші графічні аббревіатури в англійській мові мають латинське походження і представляють особливі труднощі для перекладача: *Rx — recipere, take, prescription, treatment* “призначення, лікування”, *s. c. — cum cibo, with food* “з їжею”, *decub. — decubitus, lying down* “лежачи”. [6: 113] Аббревіатури латинського походження поширені як в офіційній письмовій, так і в неофіційній діловій розмовній мові медичних фахівців. В усній формі аббревіатури латинського походження мають еквіваленти в сучасній англійській професійній мові і становлять **лексичні аббревіатури**. Даний клас представлений такими аббревіатурами, як: *a.c. (ante cibum, before meal)* — “перед їжею”; *b.i.d. (bis in die, twice a day)* — “два рази в день”; *p.o. (per os, orally)* — “для приймання усередину” і ін. [6: 113].

Зупинимось на такому цікавому явищі, як лексикалізація графічної аббревіатури в англійській мові, де спостерігається поява власної вимови або алфавітної (*BP — “blood pressure”* — “кров’яний тиск”, *GP — “general practitioner”* — “лікар загальної практики”, *GB — “gallbladder”* — “жовчний міхур”, *OD — “occupational disease”* — “професійне захворювання” і т.д.), або звукової, в результаті чого утворюються акроніми. Найчастіше алфавітний спосіб проголошення знаходить висвітлення в орфографічному оформленні:

Bee-pee — “blood pressure”; Geep-ee — “general practitioner” [1: 153].

Інтерес представляє той факт, що така форма, з одного боку, вказує на лексикалізацію даного скорочення, а з іншого боку, ускладнює процес перекладу на українську мову, підсилюючи неоднозначність сприйняття даної аббревіатури, що порушує співвідношення між планом змісту й планом вираження. В результаті лексикалізації аббревіатура в англійській мові знаходить “власну формоутворювальну парадигму й не відрізняється в перекладі по змісту від звичайного слова”. Наприклад, *OD, Ods — (patients with overdosage of some drug) — “націєнти, що одержали передозування ліків”* [6: 144].

Лексичні аббревіатури, котрі були виявлені в досліджуваному матеріалі на англійській мові представлені:

а) ініціалізмами та літерними аббревіатурами: *ARF — acute renal failure* “гостра ниркова недостатність” — ГНН; *ENT — ear, nose, throat* “вухо, горло, ніс” — ЛОР; *PE — physical examination* “фізичне обстеження”;

б) акронімами: *AIDS — acquired immunodeficiency virus* “синдром набутого імунodefіциту” — СНІД; *TEN — toxic epidermal necrolysis* “токсичний епідермальний некроліз” — ТЕН; *SIDS — sudden infant death syndrome* “синдром раптової дитячої смерті” — СРДС;

с) усіченнями: *tab — tablet “нігулка” — nig.; reb — rebound* “відновлення симптомів після завершення лікування”, *creps — crepitations* “пошкікування; хрип у легенях” [2: 450].

В ході дослідження було виявлено, що **ініціалізму** в англійській мові утворюються внаслідок скорочення словосполучення до початкових літер слів, які входять до складу цього словосполучення. Зовнішньою ознакою ініціалізмів є те, що пишуться вони великими літерами.

Акроніми відрізняються від звичайних алфавітизмів тим, що промовляються як слова: *PERLA — pupils equal and reactive to light and accommodation* “зіниці однакові і реагують на світло і акомодацию” [1: 154].

Особливу увагу слід приділити перекладу акронімів на українську мову, тому що цей вид скорочень особливо популярний у письмовій мові медичних інструкцій. Взагалі, у цей час існують три основні тенденції перекладу акронімів на українську мову:

1) **транслітерація** (англ. *PPD — “purified protein derivative”* відп. укр. ППД — “очищений від білка туберкулін”; англ. *DTIC — “dacarbazine”* відповідає укр. ДТИК — “дакарбазин” (протипухлинний препарат);

2) **запозичення акроніма у вихідному виді (іноземною мовою)** (англ. *LEC — “lupus erythematosus cell”* відп. укр. *Le-Клітина* — “вовчаночна клітина”);

3) **створення адекватної аббревіатури з українських термінів** (англ. *AA — “Alcoholics Anonymous”* відп. укр. *САА — “Суспільство Анонімних Алкоголіків”*). [6: 115]

В результаті аналізу медичних акронімів англійській мові, були виявлені прикордонні випадки перекладу, які представляють особливий інтерес для мовознавців і перекладачів. У даному випадку

показово, що запозичається зовнішня оболонка й зміст аббревіатури як єдине ціле, а компоненти ініціалізму не розшифровуються: англ. *LH-RF* — “*luteinizing hormone-releasing factor*” відповідає укр. *ЛГ-РФ* — “*лютеїнізуючого гормону гіпофіза релізінг-фактор*”. Це прикордонний випадок перекладу акронімів, коли відбувається максимальне наближення аббревіатури вихідної мови до іншомовного написання з відповідною заміною букви “*h*” (*hormone*) на букву “*г*” (*гормон*).

Друга тенденція перекладу акронімів на українську мову — це їх **запозичення у вихідному виді**, наприклад: англ. *CCNU* — “*chloroethylcyclohexylnitroso-urea*” (*code designation for lomustine*) в українському мовленні відповідає *CCNU* — “ломустин” (антинеопластичний препарат) [7: 11]. Даний приклад можна вважати прикордонним, тому що частина аббревіатури транслітерується, інша частина — перекладається. Те ж можна сказати й про наступний приклад з різницею, що перекладається початкова частина аббревіатури: англ. *LP-X* — “*lipoprotein X*” відп. укр. *ліпопротеїн X* — “аномальний ліпопротеїн”.

Третя тенденція перекладу акронімів на українську мову — це **створення аббревіатури з українських еквівалентних термінів**, наприклад: англ. *A/B* — “*acid-base ratio*” відп. укр. *КОС* — “*кислотно-основний стан*”; англ. *HDL* — “*high density lipoproteins*” відп. укр. *ЛПВЩ* — “ліпопротеїди високої щільності” [5: 227].

Кожний підхід має певні переваги й недоліки, тому варто вибирати найбільш доречний у кожному конкретному випадку. При виборі способу перекладу необхідно враховувати такі фактори, як зручність проголошення аббревіатури й написання українською мовою, традиції перекладу даного акроніма в інших мовах (універсальне написання у всіх європейських мовах).

Велике поширення англійській мові одержують так звані **омоакроніми**, тобто акроніми, що омонімічні до звичайних слів. Порівн.: *HEAR* (*hospital emergency ambulance radio*) — “*рація лікарняної карети невідкладної медичної допомоги*” і *to hear* “чути”; *TOP* (*termination of pregnancy*) — “*передбачуваний строк пологів*” і *a top* “*найвищих рівень чого-небудь*” [7: 86]. Часто омоакроніми використовуються для одержання рекламного ефекту, психологічного впливу на реципієнта. Тим самим вони полегшують роботу перекладача, підказуючи йому призначення даного об’єкта, вказуючи на його властивості і т.д. Порівн.: *BEST* (*blitz electroshock therapy*) — “*електрошокова терапія*” і *the best* “*кращий*”.

Усічення — це засіб формування аббревіатур шляхом поскладового скорочення.

Традиційно виділяють усічення, утворені шляхом:

- **апокопи** — *chem(istry)*; *biol(ogy)* (усічення останнього елемента слова);
- **аферезиса** — (*hypodermo*)*clysis* “*підшкірне введення (фіз.) розчину*” (усічення першого елемента);
- **синкопи** — *scoline* (- *succinylcho-line*) — “*мускульний релаксант*” (випадання звуків або букв усередині слова).

Найбільш поширеними в англійській медичній термінології є усічення **апокопного типу**, коли слово втрачає кінцівку: *dopamine* — *dihydroxyphenylethylamine* “*допамін*”, *та ін.* Поскладовій аббревіації підлягають не тільки слова, а й словосполучення: *BRCA* — *breast cancer* “*рак молочної залози*” — *РМЗ* [8: 753]. Однак цей феномен характерний для розмовної мови, утворюючи стилістично знижені скорочені одиниці в англійській медичній розмовній мові. Факт переваги апокопи перед іншими типами усічень зв’язується деякими вченими з “концентрацією інформації на початку слова й наявністю наголосу на початковому складі в більшості англійських слів” [7: 65].

Апокопні скорочення можуть виступати в **чистому виді** (неускладнені усічення): *op(eration)* або **ускладнюватися суфіксацією** (ускладнені усічення): *bact + y* (- *bacteriology*); *trach + y* (- *tracheal*). Іноді можливі **поєднання обох варіантів**: *bact(eriological)* і *bacty* з тим же значенням. Серед апокопних скорочень доволі часто зустрічаються **омонімічні** скорочення. Порівн. *mono* (- *mononucleosis* — “*мононуклеоз*”) або (*monozygotic* — “*монозіготний*”).

Складність перекладу апокопи полягає в тому, що разом із закінченням відтинається граматична інформація про слово, його вигляд стає розпливчастим і єдиною підказкою в тому, яке з однокореневих слів використовується мовцям, є контекст: *chem(istry? ist?)*; *bact(eriological? eriology?)*.

Усічення з аферезисом зустрічаються в дослідженій науковій літературі й мови медичних фахівців вкрай рідко. Отже, це менш продуктивний тип усічення. Переклад аферезисних усічень ускладнюється тим, що усікається не тільки граматична інформація, але й важлива семантична складова, без якої адекватний переклад скорочення найчастіше неможливий: (*hypodermo*)*clysis* “*підшкірне введення (фіз.) розчину*”; (*hemato*) *crit* “*відсоток від обсягу зразка крові, зайнятий клітинами*”.

При всій своїй нечисленності серед аферезисних усічень так само зустрічаються омоніми: (*micro*)scope, (*broncho*)scope, (*cysto*)scope і т.д. У таких випадках для уточнення значення слід орієнтуватися на область медицини, яка є контекстом спілкування.

З кінця минулого століття збільшується популярність усічень, утворених за допомогою синкопи: *polysome* (- *polyrybosome*) — “полірибосома”; *scoline* (- *succinylcho-line*) — “мускульний релаксант”; *dopamine* (- *dihydroxyphenylethylamine*) “допамін” (назва гормону). [6: 112]

Досить складним для перекладу представляється клас усічень, утворених на основі словосполучення. Це може бути як усічення кожного компонента: *bat fat* (- *battle fatigue*) “невроз воєнного часу”; *pharm chem* (-*pharmaceutical chemistry*) “фармакологічна хімія”; *dent chem* (- *dental chemistry*) “стоматологічна хімія”, усічення тільки першого компонента словосполучення, коли другий функціонує в повній формі: *cat(arrhal) fever* “катаральна лихоманка”; *trach(eal) tube* “трахеальна трубка”, так і усічення одного з компонентів з повним опущенням другого: *hype* (- *hypodermic syringe*) “шприц для підшкірних ін’єкцій”; *duo* (- *duodenal ulcer*) “виразка дванадцятипалої кишки”; *rehab* (- *rehabilitation centre*) “центр реабілітації”.

Очевидно, що останній випадок представляє більші труднощі, тому що опущена значна частка інформації й залишається лише натяк на термін, той семантичний згусток, який рефлекторно викличе в пам’яті реципієнта відповідний термін.

Не можна забувати й про змішаний тип лексичних аббревіатур, що в англійській мові є напівалфавітизмами, або напівакронімами: *DDSO* [’di:di:sou] (*diamino-diphenylsulphoxide*) — “диаміно-дифеніл сульфоксид”; *TRITC* [’tri:ti:’si:] (*tetramethylrhodamine isothiocyanate*) — “тетраметилродамін ізотиоціанат”.

Скорочення синтаксичного типу — еліпси: *vitals* — *vital signs* “ознаки життя”, *cord* — *spinal cord* “хребет, спинний мозок”, *section* — *Cesarean section* “кесарів розтин, кесарево”, *gastric* — *gastric ulcer* “виразка шлунка”. [4: 109] Еліпси характеризуються пропуском одного зі складових частин словосполучення. При цьому, якщо прикметник залишається, то відбувається його субстантивіація, на що вказує наявність ознак, характерних для іменника, наприклад, закінчення.

Еліпсис як лінгвістичне явище доволі розповсюджений у професійному спілкуванні медичних працівників, де завжди має місце суспільна діяльність. Це легко пояснити стереотипністю ситуацій виробничої діяльності. У порівнянні з іншими типами скорочень, еліпсис

стилістично досить нейтральний. Еліптичні утворення можуть переходити з офіційної в розмовну мову, якщо слово втрачає свою вузьку професійну прикріпленість. Еліпсису звичайно зазнають атрибутивні словосполучення (A + N). Однак тут можливі два варіанти.

У першому випадку відбувається опущення іменника й субстантивіація прикметника. При цьому значення всього словосполучення конденсується в атрибуті: *abdominal* (N) (- *abdominal case*) “захворювання (органа) черевної порожнини”; *attending* (N) (- *attending physician*) “лікар”; *central* (N) (- *Central Emergency*) “Головний пункт швидкої медичної допомоги”. Доказом переходу прикметника в розряд іменників є придбання їм усіх ознак іменника, наприклад, закінчень: *vitals* (- *vital signs* (*temperature, pulse, respiration*)) “життєво важливі показники стану здоров’я”.

У другому випадку носієм конденсованої семантики є іменник: *cord* — *spinal cord*; *section* — *Cesarean section* “кесарев розтин”.

Еліпсису зазнають також комбінації іменників: *prolapse* (- *prolapse of the rectum*) “випадання прямої кишки”; *tonsil* (- *tonsil operation*) “видалення гланд”; *Zondek* (- *Zondek test*) “тест Зондека”. [4: 117]

До змішаних типів аббревіатур в англійському медичному дискурсі, що був досліджений на матеріалі спеціальних текстів належить лексема, де одним компонентом є ініціалізм, іншим — повноцінне слово: *H disease* (*Hart’s disease*) — “хвороба Харта”; *Ldopa* — “ліводона”, *A&E Department* — *Accident and Emergency Department* “відділення травматології та швидкої допомоги”, *AV node* — *arteriovenous node* “артеріовенозний вузол”-*AV вузол*, *cardiac ICU* — *cardiac intensive care unit* “відділення серцевої реанімації” [8: 312].

В українській мові серед медичних аббревіатур в ході дослідження були виділені такі типи:

22. графічні аббревіатури: *в/а* — внутрішньоартеріальний; *б/о* — без особливостей; *к-та* — кислота; *мм рт. ст.* — міліметрів ртутного стовпчика; основну групу яких становлять ініціалізми, що поділяються на літерні: *ППС* — порушення ритму серця; *ГРЗ* — гостре респіраторне захворювання; *АШК* — апарат штучного кровообігу; *ШЗЕ* — швидкість зсідання еритроцитів; звукові: *ВІЛ* — вірус імунодефіциту людини; *СНІД* — синдром набутого імунодефіциту; літерно-звукові: *ЧАДЛВ* — частковий аномальний дренаж легеневих вен, *ЦМВІ* — цитомегало-вірусна інфекція;

23. мішані аббревіатури: *вегетоневроз* — вегетативний невроз; *ревмокардит* — ревматичний кардит; *УВЧ-терапія*, *хвилі ЕКГ*; *гамма-ГТ* — *гамма-глутамілтрансфераза* [3: 58–59].

Сучасна українська клінічна терміносистема характеризується наявністю значної кількості композитів, утворених усіченнями або ініціалізмами і повноцінними словами: *фізіотерапевт, світловідчуття, вузлуотворення, ангіокардіопневмографія, гастромукопротеїни, ДНК-аналіз* [5: 115].

Порівнюючи конкретні аббревіатури в англійській та українській мовах, наприклад *HIV і ВІЛ; R/R — respiratory rate “частота дихання” — ЧД; BRCA — breast cancer “рак молочної залози” — РМЗ, section — Cesarean section “кесарів розтин” — кесарево*, можна бачити, що одні й ті ж терміни мають різні шляхи скорочення в англійській та українській фахових мовах, а інколи зовсім відрізняються один від одного: *ENT — ear, nose, throat “вуха, горло, ніс” — ЛОР* [2: 146–147].

Окрім того, в англійській мові частіше утворюються так звані гібридні слова, коли до їхніх компонентів приєднуються різноманітні афікси: *bacty — bacteriology; FACPer — Fellow of the American College of Physicians ma in.* [2: 451]

Отже, дослідивши способи перекладу англійських скорочень, представлених **графічною, лексичною і синтаксичною групами** в інструкціях медичних препаратів, були виявлені особливості та труднощі їх перекладу на українську мову. В кількісному відношенні аббревіатур, українська мова значно відстає від англійської, де спостерігається тенденція до скорочення будь-якого терміну і якій характерні довгі складні назви для багатьох медичних станів та ліків. Таким чином, в українській мові виникає менше труднощів у сприйнятті медичної інформації.

Серед групи графічних аббревіатур складності для перекладача представляють аббревіатури *латинського походження* через те, що англійський і латинський алфавіт однаковий, а латинські слова вимовляються за правилами англійської фонетики.

При перекладі найбільш чисельної лексичної групи англійських скорочень, аббревіатури в українській мові стають *напівалфавітизмами або напівакронімами*. Також спостерігається поширення *омоакронімів*, що використовуються для психологічного впливу на реципієнта і не представляють труднощів при перекладі, підказуючи призначення даного об'єкта. Існують три основні тенденції перекладу акронімів на українську мову: *транслітерація, запозичення та створення адекватної аббревіатури з українських термінів*. Ще один клас лексичних скорочень — *усічення*, утворені шляхом аферезиса, синкопи чи *апокопи*, яка утворює стилістично знижені скорочення і може ускладнюватися

суфіксацією. Переклад апокопи, найбільш поширеною в англійській медичній термінології, ускладнюється ще через явище омонімії (слід орієнтуватися на область медицини і контекст) та відсутність граматичної інформації. Найскладнішим для перекладу представляється клас усічень, утворених на основі словосполучення, де опускається значна частка інформації.

Синтаксична група скорочень представлена *еліптичними* аббревіатурами, з опущенням одного компоненту, але збереження морфемної структури іншого компоненту.

І англійські, і українські медичні аббревіатури відрізняються складною типологічною класифікацією. Принциповим фактором для типологічної класифікації медичних аббревіатур в обох мовах є особливості їхнього вимовляння.

Медичні аббревіатури в українській мові бувають двох видів: графічні, основну групу яких становлять ініціалізми та мішані.

Спроможність утворювати аббревіатури залежить від загальної граматичної спрямованості мови на синтез або аналітизм. Аналітичні тенденції перешкоджають тенденції утворення довгих слів. Тому в англійській та українській мовах з'являється широкий спектр можливостей для утворення морфемних аббревіатур. Для української мови характерним є передавання інформації в нероздробленому вигляді за допомогою скорочень складового типу.

При перекладі англійських медичних скорочень слід насамперед орієнтуватися на ту групу фармацевтичних препаратів, у контексті якої вживається дане скорочення. Це особливо актуально для омонімічних скорочень. Неможливо при перекладі англійських медичних аббревіатур обійтися без термінологічних словників, довідкової літератури. Примітно те, що при перекладі омоакронімів важливу роль відіграють денотативне значення слова-прототипу, його конотативні й стилістичні відтінки. Тут в пригоді перекладачу стануть словники сленгу, діалектизмів.

Необхідно також ураховувати, що усічення в деяких випадках формально відповідають одній частині мови, а фактично виконують функції іншої частини мови. Наприклад, термін-прикметник, у конкретному контексті є іменником і переводиться як іменник.

Підібрати скороченню адекватний переклад часто допомагає й принцип аналогії, коли для визначення невідомого значення використовуються аналогічні моделі побудови скорочень, що мають відоме значення.

Важливу роль при перекладі інструкцій медичних препаратів відіграють завдання й умови міжкультурної професійної комунікації. При цьому поняття стійкості українського еквівалента носить відносний характер: потрібен певний час для того, щоб еквівалент англійського медичного скорочення закріпився в українській мові в якості загальноприйнятої відповідності англійському скороченню в тексті медичної інструкції. Подальше більш детальне вивчення процесів абрєвіації має суттєве прагматичне значення в фахових мовах, зокрема в медичній.

ПОСИЛАННЯ ТА ПРИМІТКИ

1. Боцман А. В. Типологія англомовних фармацевтичних текстів-інструкцій для вживання лікарських препаратів // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія: Мовознавство. — 2000. — № 1 — с. 152–156.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. — К., Освіта, 2004. — с. 448–451.
3. Структурно-граматичні особливості української медичної клінічної термінології // Сучасні проблеми термінології та термінографії : тези міжнар. наук. конф. — К. : КМУЦА, 2000. — С. 58–59.
4. Glendinning E. H. Professional English in Use: Medicine / E. H. Glendinning, R. Howard. — Cambridge, 2007. — 175 p.
5. Дидик Г. М. Назви хвороб людей XVI-XVIII ст. і сучасна медична термінологія // Проблеми української науково-технічної термінології. Тези доповідей 4-ої Міжнародної наукової конференції. — Львів, 1996. — С. 226–227.
6. Зубова Л. Ю. К вопросу об особенностях и трудностях перевода английских медицинских сокращений // Вестн. Воронеж. гос. ун-та. Сер. : Гуманитар. науки. — 2005. — № 2. — С. 112–115.
7. Українська медична термінологія у фаховій мові лікаря : навч. посіб. / співавт. Литвиненко Н. П. — К. : Книга плюс, 2001. — 176 с.
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. Бусел В. Т.] —К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2001. — 1440 с.

ПОЛІСЕМІЯ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ У СКЛАДІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ

У статті проведено аналіз полісемії на прикладі суспільно-політичної лексики української та англійської мов, проаналізовано склад та ієрархію лексико-семантичних варіантів у складі суспільно-політичної лексики української та англійської мов, розглянуто ступінь розвиненості полісемії порівнюваних слів суспільно-політичного змісту у досліджуваних мовах.

Ключові слова: полісемія, суспільно-політична лексика, лексична одиниця, лексико-семантичний варіант, семема.

В статті проведено аналіз полісемії на прикладі суспільно-політичної лексики української та англійської мов, проаналізовано склад та ієрархію лексико-семантичних варіантів у складі суспільно-політичної лексики української та англійської мов, розглянуто ступінь розвиненості полісемії порівнюваних слів суспільно-політичного змісту у досліджуваних мовах.

Ключевые слова: полисемия, общественно-политическая лексика, лексическая единица, лексико-семантический вариант, семема.

The article deals with the of the polysemy on the example of socio-political lexis of the Ukrainian and English languages; the content and hierarchy of the lexical-semantic variants within socio-political lexis of the Ukrainian and English languages are analyzed; the level of development of polysemy within socio-political lexis of the analyzed languages is disclosed in the article.

Key words: polysemy, socio-political lexis, lexical unit, lexical semantic variant, sememe.

Аналіз сучасної суспільно-політичної лексики став можливим завдяки ретельній розробці теорії лексичної семантики у вітчизняній лексикології. Основними проблемами вивчення цієї лексичної під-